

JEAN BAUDRILLARD'IN AMERİKA'SINDA HİPERGERÇEKLİK

Özlem ÖZEN *
Halil ÖZDEMİR **

Öz

Amerika gezi gözlemlerine dayalı Avrupa ve ABD kültürünün hesaplaşmasına radikal bir boyut kazandıran edebi bir eserdir. Okuyucuya sunulan gerçeğin yazar tarafından eserde nasıl yansıtıldığını ele alan bu çalışmanın temel amacı Amerikan yaşam biçimi ve kültürüne farklı bir perspektifle bakan Baudrillard'ın kavram repertuarları olan "Hipergerçeklik" ve "Simulasyon" kavramlarını yorumlamak ve değerlendirmektir. Ayrıca, Baudrillard'ın eleştirdiği sosyal ve kültürel öğelerin dışında "Yıldızsal Amerika" tanımlaması ve betimleme yaklaşımları ele alınarak göndermelerde bulunduğu ve okuyucuda oluşturduğu yeni anlam ve bakış açısı değerlendirilerek, yeni düzen ve özgür yaşamı niteleyen hipergerçek Amerika ile başarısız Avrupa'nın modern Batı anlayışı üzerine sorgulama ve incelemesi hedeflenmektedir. Nitekim Avrupa belli bir feodalite, aristokrasi, burjuvazi, ideoloji ve devrim gibi tipleri icat ederek ütopya konusunda başarısız taraf iken Amerika ütopyanın gerçekleştiği yer olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Jean Baudrillard, *Amerika*, Hipergerçeklik, Simulasyon, Kültür.

* Doç. Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü, ozlemerganozen@gmail.com

** Öğr. Gör. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yabancı Diller ve Kültürler Bölümü, halilozdemireu@gmail.com

HYPERREALITY IN JEAN BAUDRILLARD'S AMERICA

Abstract

America is a literary work bringing a radical dimension to the reckoning of European and US culture based on travel observations. How the author conveys the reality presented / reflected to the reader is essential. Therefore, the overall aim of this study is to interpret and evaluate the concepts in "America" such as Hyperreality and Simulation with different perspective of Baudrillard on the American lifestyle and culture. In this study, Baudrillard's definition of "Astral America", apart from social and cultural elements, and the new meaning and perspective he wants to create in the reader are discussed. It also includes the investigation, questioning, and research of the modern Western understanding of the failed Europe and hyperreal America, characterizing the new order and free life. Whilst Europe is the unsuccessful party of utopia by creating a certain type of feudalism, aristocracy, bourgeoisie, ideology and revolution, America is where utopia is achieved.

Keywords: Jean Baudrillard, *America*, Hyperreality, Simulation, Culture.

1. GİRİŞ

Fransız Jean Baudrillard, Postmodernizm ve Postyapısalcılık ile ilintili birçok eser kaleme almış filozof, sosyolog ve kültür teorisyenidir. Gerçeklik ve hakikat düzeneklerinin nasıl yer değiştirdiğine dair içinde bulunduğumuz çağa dönük, Batı toplumunda yaşanan krizin içerisinde mevcut sistem ile ilgili olarak ortaya atmış olduğu "Simülasyon" kavramı ile tanınmıştır. Felsefi bakış açısıyla Simulakra ve Simulasyon kuramı, günümüz siyasi ve ideolojik akımlarına dönük eleştirileri barındırmaktadır. Yazara göre, artık bizler gerçek dünya ve onun imgeleri arasında bir ayırım yapma yetisine ve becerisine sahip değiliz. O, medyada gösterilen reklamlarda sunulan şeylerden ziyade bizlere imgelerin satıldığı savını ileri sürmektedir. Sosyal medya, internet, televizyon vb. gibi yaygın kitle iletişim araçları aracılığıyla hızlı bir şekilde yaygınlaşan ve hâkim

kültür olarak küresel dünyada oluşan çeşitli formlar ile uluslararası toplum anlayışında mevcut imgesel Amerika'nın gündelik yaşamımızdaki yeri birtakım klişeler ve stereotipler oluşturmuştur. Örneğin, Amerikan sinema sektöründe oluşturulmaya çalışılan Amerikan kültürü ve algısı, toplumsal ve gündelik gerçeklikler ile bağdaşmayan bir realite olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür dizi, film, TV programları ve reklamlarda sunulan simülasyonlar ve bir yayın akışı taklidi olarak (Kaya, 2009: 101) sunulan ve görülen "medyasal gerçeklik", "sahte gerçeklik" ile içinde yaşadıkları "gündesel gerçeklik"leri ayırt edemedikleri görülmektedir. Bu simülasyonlarla günlük yaşantımızda bizlere yansıtılan veya simüle edilen, istendik algı biçimini oluşturmaya çalışmaktadırlar. İnsanlığın veya toplumların ulaşmaya çalıştıkları ve arzuladıkları hedeflerinde Amerika "ideal bir ülke olarak" ve bir "rüya ülkesi" (Zin, 2000: 5) imajı ile karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, ünlü düşünür Baudrillard'ın *Amerika* adlı eserinde kendi repertuarında bulunan "hipergerçeklik" ve "simülasyon" kavramları çerçevesinde okuyucuya iletmek istediği "Yıldızsal Amerika" ve algıda oluşturulan (gösterilen/bilinen) Amerika; aynı zamanda farklı perspektif ve bakış açısıyla öteki Amerika incelenecektir. Avrupa'daki değerlerin ve kültürün Amerika'da eriyip kaybolduğunu ele alan kurgusal bir eser olduğu gösterilecektir. Gerçekleşen ütopya olarak nitelendirilen Amerika'nın durumu, yazar tarafından nasıl ironik bir biçimde ele aldığı ortaya konarak sosyo-kültürel açıdan bu "rüya ülkesi" değerlendirilecektir. Ayrıca, simülasyonların gerçek olmadıkları, gerçekliğin çarpıtıldığı, medyanın işlevleri aracılığıyla sahte ve taklit gerçekleri temsil ettiklerine dönük bulgular ortaya konacaktır.

Öteki Amerika'yı bilmeden ve tanımadan ABD'yi gerçekten anlamak mümkün olmamakla birlikte, bize "gösterilen", popüler kültür araçlarıyla "sunulan", hatta "pazarlanan" ABD'ye eleştirel bir şekilde yaklaşmak ve onu kavramak hiç mümkün değildir (Zin, 2000). Baudrillard eserini kaleme alırken tamamen bir

kurguya dayandırdığı, sunulan duygu ve düşüncelerin ironik bir şekilde aktarıldığını belirtir: “Kitaplarım senaryo. Her şeyin sonuna oynuyorum, tam bir parodisini sunuyorum. Felaketin belirtileri bile ironi içeriyor” (Baudrillard, 1993b: 135). Röportajında dile getirdiği bu ifadeler aslında *Amerika* adlı eserinde somutlaştırmaya çalıştığı bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır. Baudrillard'ın kullanmış olduğu aforizmalar, kavram ve repertuvarlar onun gerçekliğe yaklaşımının ne denli marjinal ve farklı bir perspektife sahip olduğunun bir göstergesidir: “Bu vahşi-birincil düzeyden ziyade gerçeklik beni oldukça ilgilendiriyor. Önceki kitaplarımda ilk incelediğim temaların tümü birdenbire Amerika'da somut bir biçimde uzun uzadıya önümde ortaya çıktı” (Baudrillard, 1993b: 135). Daha önceki eserlerinden ve yazınsal deneyimlerinden elde ettiği birikimlerin somut olarak bu eserde oluşturmayı amaçladığı ve bunu da hayata geçirdiği görülmektedir. Ancak eserinde ele aldığı tüm izlenimler ve tanımlamaların ironik bir dille parodi olarak sunulması eserin eleştirel bir yaklaşımla incelenmesi kanaatini oluşturmaktadır. Bu bağlamda *Amerika* adlı eser Amerikan toplumu ve kültürel değerlerini “Yıldızsal Amerika” olarak tanımlamıştır. Bir Avrupalı olan Baudrillard, Amerika'yı dışardan değil bizzat yerinde turist bir gözlemci olarak ele almıştır.

Baudrillard, Amerika'yı toplumsal, tarihi, sosyolojik, coğrafik, kültürel ve uygarlık yönünden araştırmıştır çünkü ona göre bir yeri anlamanın en iyi yöntemi kendi topraklarındaki gündelik yaşamlarını dolaşarak gözlemlemek ve incelemekle mümkündür. Bu izlenimlerini ve tecrübelerini eserinde şöyle açıklamıştır: “Ben ‘yıldızsal’ Amerika'yı araştırdım, hiçbir zaman sosyal ve kültürel Amerika'yı değil; otoyollarında saçma ve salt özgürlüğü sergileyen Amerika'yı araştırdım; töreleriyle, zihniyetleriyle derin Amerika'yı değil, çöldeki hızıyla, motelleriyle, madensel yüzeyleriyle Amerika'yı araştırdım” (Baudrillard, 1996: 13). Amerika'yı yerinde anlamanın önemine vurgu yaparak aslında onu dışardan gözlemeyerek

doğrudan bir turist gözüyle alışılmadık biçimde hipergerçeklik deneyimlerini aktarmıştır. Amerika'yı çöllerinin engin muazzam genişliği ve sessizliği ile bağdaştırarak ilkel kökleşmeden uzak, soyut ve canlı olarak tanımlamıştır. "Aslında ABD, yeri, teknik üstünlüğü, o hoyratça vicdan rahatlığı ile simülasyona açtığı alanlarda şimdiki en ilkel toplumdur. İlkellik, bizim ötemizde ve uzaktan kendi tinsel, toplumsal ya da ekolojik mantığını fazlasıyla aşan bir dünyanın abartılı, insanlık dışı karakterine geçmiş" (Baudrillard, 2006: 16). Baudrillard, Amerika'nın kurumlarını, politik ve kamusal alanlarını gezmeden, tamamen farklı göstergelerle çöllerini, otoyollarını, motellerini, coğrafik yapısındaki büyüleyici kanyon ve yer şekillerini, yolda karşılaştığı gülen, mutlu, sağlıklı kalmaya çalışan ve spor yapmaya çalışan, sokakta tek başına yemek yiyen insanları gözlemlemiştir.

Hipergerçeklik, kitle kültürünün etkileriyle ilişkili bir terimdir. Baudrillard, kitle kültürünün etkisiyle yeniden üretilen bir nesnenin, olayın ve deneyimin; var olan orijinalinin yerini aldığı veya orijinaline tercih edildiğini, yani kopyanın "gerçek olmaktan daha gerçek" olduğunu ileri sürmüştür (Cliff, 2020). Baudrillard'a göre hipergerçeklik, kitle iletişim araçları tarafından kontrol edilen Amerikan yaşam tarzının ve siyasetinin son yıllardaki dönüşümünü de göstermektedir. Ona göre, bulunduğumuz son yüzyılda medyanın gelişimi ile iletişim araçlarından, posta mektupları gibi yazılı medya araçlarından, internetin gelişimi ile e-postaya, televizyon, cep telefonu ile görselleştirilmiş siber ve sanal gerçeklik, küresel dünyada hipergerçekliğin yayılmasına katkıda bulunmuştur. Gerçekliği simulakradan ayırt edemeyen insanlar, simülasyonu ve hipergerçeklik eğilimlerini gerçek olarak kabul etmektedir. Fakat medya araçları bizleri sürekli eğlendirmekte, eğitmekte, öğretim yoluyla yönlendirmekte ve aynı zamanda da saptırmaktadır.

2-HİPERGERÇEK AMERİKA

Postmodern yaklaşımdan bakıldığında Amerikan toplumu Baudrillard'ın kastettiği hipergerçeklik çağında yaşamaktadır. Baudrillard'ın ana argümanı, postmodern çağda, "gerçek" olan ile gerçeğin yapay olarak yeniden yaratılmış bir versiyonu olan "hipergerçek" arasında artık ayırım yapamayacağımızdır. Bir başka deyişle, hipergerçeklik, düş-hayal ile gerçek ya da hakikat arasındaki ayrımların yapılamadığı ve varlığı ortaya çıkmadığı durumu hakikatin yitimini tanımlamaktadır (Sim, 2006). Böyle bir dünyada, "simülasyon" ve "simulakra" gerçekliği alaşağı edecek ve onun yerine geçecektir. Bu nedenle, simulakra gerçeği gizlemez, gerçeğe dönüşür. Postmodern toplumlarda insanların deneyimleri çoğunlukla simülasyonlar aracılığıyladır ve dünya bu simülasyonlara o kadar doymuştur ki tüm anlamlar anlamsız olmaya yatkındır; gerçeklik artık doğrulanamaz olmuştur. Böylelikle, gerçeklik ile düşsel-hayal ürünü olan arasındaki net çizgi kaybolmuş, gerçek-gerçekdışı arasındaki fark ortadan kalkmıştır (Baudrillard, 2010b: 28- 29). Yazar, bu durumu Disneyland örneğinde ortaya koymuştur. Disneyland'ın korsanlar, geleceğin dünyası vb. gibi şeylerden oluşan illüzyonu ve fanatıklığı barındıran bir oyun alanı olduğunu dile getirmiştir. Bu haliyle Disneyland, simulakraların tümüyle birbirleriyle bağlantı halinde olduğu mükemmel bir modeldir. Dolayısıyla, Disneyland'ın her köşesinde nesnel bir Amerika görüntüsüyle karşılaşabilmek olasıdır. Amerika'ya ait sosyal ve kültürel değerlerin tümü burada minyatürleştirilmekte ve görsel efektler, çizgi filmler, animasyonlar vb. aracılığıyla yansıtılmaktadır. Tam bu noktada Baudrillard, Disneyland'ın işlevinden, yani "gerçek" Amerika'nın bir Disneyland'a benzediğini gizlediğinden bahsetmektedir. Bu durum, sosyal alanın bir hapisane modeli ile benzerliğinin örtülmeye çalışılması ve hapisanelerin sosyal alanda inşa edildiği düşüncesini akla getirmektedir. Disneyland eserinde, düşsel bir evren olarak gösterilmekte, bunun arka planında var olan gerçek

evrenin ise insanlara evren olarak yutturulması söz konusudur. Bu anlamda var olan sorun, yanıltıcı özelliği bulunan “oluşturulmuş gerçeklikten” daha çok, gerçek olanın gerçeğe benzemediğinin gizlenmesi ve ortaya konan gerçeklik ilkesinin devamının sağlanması olmuştur (Ritzer, 1997: 96).

Bu bağlamda, illüzyon oyunları ile toplumların algıları değişime uğratılmakta ve korkuları giderilmeye çalışılmaktadır: Baudrillard’ın *Amerika* (1996: 63) eserinde, Amerikan vatandaşlarında var olan ve ayrıca saplantı haline gelmiş bulunan ışıkların sönmesinin, Disneyland modeli ile de önüne geçilmiş olmaktadır. Disneyland bir ışık gösterisi modelidir. Her zaman ve her yerde ışıkların yandığı Amerika’da, minyatür Disneyland’ın ışık gösterileri ile “karanlığın çökmesi” korkusu giderilmektedir. Dahası, yazar “Dikkat: Aynadaki nesnelere gördüklerinden daha yakın olabilir!” (Baudrillard, 2006: 1) cümlesiyle giriş yaparak okuyucunun dikkatini diri ve canlı tutmaktadır. Bunun yanı sıra, Amerika’ya arabayla yaptığı yolculuk esnasındaki gözlemleri ile baştan çıkarıcı güzelliği olan doğal çölleri vurgulamaktadır. “Araba hızla giderken yayılan çölün uzunluğu filmin sonsuzluğuna adanmış yakın” (Baudrillard, 2006: 10). Baudrillard’ın gözünden çöl algısı muazzam büyüleyicidir ve bu güzellik eserinde giriş sahnesi olarak büyük şehirlere ve metropollere yansır. San Antonio, Salt Lake City, Monument Valley, Dead Horse Point, Grand Canyon, Salt Lake City, Alamogordo ve Torrey Canyon’u gezerken karşılaştığı görkemli uçsuz bucaksız çöl manzaralarının eşliğinde tarihsel bir bakış açısıyla Amerikan ulusunun geçmişine dikkat çeker. Öte yandan, atalarının savaş mücadelesine vurgu yaparak “Tarih hilelerle, kurnazlıklarla dolu” ifadesini açıklar. Karşıt ve zıt kavramlar ve ironik diliyle çölün karşısında gelişmiş kentlerin büyüleyici muazzam, debdebeli, ıslıl ıslıl görüntülerine hayranlıkla bakarak betimleme yapmaktadır. “İnsanüstü, dünya dışı temizliği göze çarpıyor. Simetrik, ıslıl ıslıl, baskın bir soyutlanma... Çölün öteki yanındaki Las Vegas denen büyük

orospunun büyüüne karşılık olarak bu kentin büyüünü yaratan, dönmelerin kapitalist, transseksüel gururu” (Baudrillard, 2006: 10-11).

David Macey tarafından çevrilen “Hipergerçek Amerika” adlı makalesinde Baudrillard, Amerika'yı tanımlanamayan bir kültürel veya sanal nesne olarak görmenin, onu kaba tecrübelerle deneyimlemenin ve Amerika'da ilkel bir yerdeymiş gibi bulunma hissiyatının ilkel ve tarihi olmayan bir toplum (ilkel bir toplum- metafor olarak) olarak görmenin kısmen mümkün olabileceğini ifade etmiştir. Aynı zamanda Amerika ile Avrupa'yı bu bağlamda karşılaştırarak şu ifadelerle yer vermiştir. “Ve böylece Amerika Birleşik Devletleri modernliğin ya da geleceğin ilkel toplumu, çünkü toplum kökenlerine en yakın olanı, oysa biz bizimkinden çok uzaktayız” (Baudrillard, 1993: 244). Yazar burada Amerika ile Avrupa'nın karşılaştırmasını yaparak Avrupa toplumunun kökenlerine yakın olmadığını tam aksine birbirinden uzak olduğunu vurgulamıştır. Ona göre Amerika geleceğin ilkel bir toplumdur çünkü kentlerden toplumsal yaşama kadar ilkeliği yansıtmaktadır.

Bir diğer eleştirilen konu, Hipergerçeklik dünyası medyasal gerçekliğin bir aynası değil, gerçekliğin ta kendisi olarak görülür. Medya, bilhassa da televizyon (TV) gerçeklikten daha gerçek hâle gelir. Bugünkü dünyada hayat, TV'nin içinde yok olur (Ritzer, 2012). Gerçek dünyanın aslında teknolojik medyalar içerisinde kaybolarak değiştiği ve muadil gerçekliğin ortaya çıktığı düşüncesi ön plana çıkmaktadır. Baudrillard'ın Vietnam savaşını açıklayan ifadeleri bu düşüncüyü desteklemektedir. “Televizyonda Vietnam (böyle demek gereksiz; çünkü Vietnam zaten televizyona alınmış bir savaş idi” (Baudrillard, 2006: 63). Postmodern toplum içerisinde yaşanan simülasyondan ibarettir. Bir başka deyişle, Amerikan toplumunun yaşadığı bir hipergerçekliktir. Bu nedenle gerçeklik ve hakikat algısı ortadan kaybolmaktadır (Baudrillard, 2002a). Gerçeklik ve hakikat konusunda medyanın rolü oldukça büyüktür. Sybille Kramer,

medya biliminde “medyanın taşıdığı/aktardığı iletinin içeriğine ve yapısına yaptığı etkiler ve medyanın kendisinin üreticide ve alıcıda oluşturduğu ve taşıdığı anlamlardır” ifadesine vurgu yaparak medyaların anlam taşıma gücünün yanı sıra, anlam oluşturma gücüne de barındırdığını ifade etmiştir (Kaya, 2009: 34). Bu çerçeveden bakıldığında medyanın taşıdığı mesajın anlamlandırılması ve alıcıda oluşturduğu “anlamın zedelenmesi” açısından *Sessiz Yiğınların Gölgesinde Toplumsalın Sonu* adlı eserinde Baudrillard şu hususlara yer vermektedir:

Amerikan sosyolojisinin çözümlediği “two steps flow of communication” (iletişimin iki basamaklı akışı) da aynı türden bir direnmeyle karşılaşmaktadır. İster politik, ister kültürel, isterse reklama özgü olsun kitle, iletişim araçlarının mesajlarını karşılarken edilgin bir yapıya sahip değildir. Tek anlamlı, tek tip ve zorunlu bir çözüme işlemine başvurmadığı gibi mesajları da kendi bildiği gibi çözmektedir. (Başka mesajlar aracılığıyla) Bu mesajları durdurmakta, yerlerini değiştirmekte (bu ikinci bir düzeydir), egemen olan koda karşı özel alt-kodlar üretmekte ve aynen ilk toplulukların yaşamına sokulan Batı parasının (Ye-ni-Gineli Siyanlar) ya da Korsikalıların düşman kabile stratejisinden yola çıkarak gözden geçirdikleri seçim stratejileri gibi yeni simgesel anlamlara sahip olmaları sonucu, yeniden yorumlandıklarında ilk anlamlarından apayrı ve değişik anlamlara sahip olabilmektedirler (Baudrillard, 2010a: 41-42).

Baudrillard bu ifadesi ile iletilen mesajın içeriğinde barındırdığı anlamlarının değişkenlik gösterebileceğinin ve ilk anlamı ve sonradan yorumlanan anlamların oldukça farklı olabileceğinin altını çizmiştir. *Amerika* adlı eserde de benzer bir duruma değinerek Vietnam’ın medya aracılığıyla iletilen hipergerçekliğine

çarpıcı ifadelerle yer vermiştir. “Vietnam savaşı onlar için bir çizgi filmde yeşil küçük adamların baskın yapmaları kadar anlamsız bir şeydi; zaten bu savaşı aynı biçimde uzaktan televizyona çekilmiş bir savaş filmi gibi” (Baudrillard, 2006: 126). Böylelikle Vietnam savaşı, bir gerçeklik olarak varken, medya aracılığıyla hipergerçekliğe dönüştürülmüş; tahribatlarla, yıkımlarla, ölümlerle ve yaralanmalarla dolu savaş hakikati yok edilmiştir. Eserde sunulan komünizm denen şey, “gerçekleşmiş kötülüğün ütöpik” gerçekliğidir. Baudrillard dijital kültür ile ilgili eleştirisiyle simülasyonların ekranlarda yansıtılan ve gösterilmeye çalışılan gerçekliğin yerini alarak, gerçekliği ve hakikati ikinci plana attığını ve hatta yok ettiğini öne sürmüştür.

Layder'e göre, postmodernizm kavramı ile modern toplum ortadan kalkmıştır ve onun yerini alan yeni toplum biçimi, bilgisayar ve internet teknolojisine dayanmaktadır. Bilgiye ulaşma, ona sahip olup elde etme ve onu depolama bu toplumun temel sütunlarını oluşturmaktadır (Layder, 2006: 65). Postmodern toplumlarda hiperbilgi aslında bir nevi hipergücü temsil etmektedir. “Amerikalılar başlıca şu iki silahla savaşıyor: havacılık ve bilgi (information)... Yani düşmanın fiziksel bombardımanı ve dünyanın geri kalan bölümünün elektronik bombardımanı(...)” (Baudrillard, 2006: 63). Yazarın eleştirdiği, medyaya sunulan savaş ile ilgili hiperenformasyonla toplumda oluşturulan yargının çarpıtıldığı ve faklı algılar yaratıldığıdır. Bilgi o kadar değişime uğrar ki, gerçek ile yapay arasındaki fark anlaşılmaz veya bulanıklaşır. “Bu yüzden savaş her iki tarafça da kazanılmıştır: Vietnamlılarca arazi üstünde, Amerikalılarca zihinsel alanda” (Baudrillard, 2006: 63). Amerika'nın kullandığı yöntemle silahlar ya da savaş hali meydana değil, medya aracılığıyla zihinlerde oluşturulan imgelerle dönüştürülmektedir.

3-TOPLUMSAL DEĞİŞİM: AMERİKA

Postmodern topluma geçiş aşaması, modern toplumun dönüştüğü bir nevi simülasyon düzeyidir. Baudrillard'a göre, artık çağımızda yeni nesil medya türleri olan videolar, etkileşimli teknolojik ekranlar, internet ve sanal gerçekliğin egemen olduğu bir toplum düzeyine geçilmiştir. Teknolojik gelişmelerden kaynaklı etkileşimli interaktif internet tabanlı uygulamalarının ablukası altına girilmiştir. Birbirlerine benzemeyen ve tamamen farklı olan şeyler iç içe geçmiş ve ayırım yapmak güçleşmiştir. Bunlardan biri de cinsiyet modelidir. "Ancak daha genel olan sorun cinsel özelliklerde gerilemeye bağlı farklılık eksikliği sorunudur. Erkeklik belirtileri sıfır dereceye doğru iniyor kadınlık belirtileri de... Ne erkek ne kadın ama eş cinsel de değil" (Baudrillard, 2006: 60). İşte bu bağlamda Baudrillard, her yerde mesafe kavramı ve bilincinin kalmadığını zıt kutuplar, hakikat ve gerçek (ikizi-sureti) arasındaki mesafenin yok olduğunu öne sürmüştür. Gerçek ile görüntü arasında mesafe kalmayarak birbirine karışmıştır (Baudrillard, 2001; 2005). "En uç noktada denilebilir ki artık ne erkeklik ne dişilik kalacak" (Baudrillard, 2006: 63). Baudrillard, bu hususta, cinsel etiketin gelmiş olduğu soruna dikkat çekerek yeni modellerin ortaya çıkacağına dair eleştiride bulunmuştur. "Herkesin kendi kodu" ve "kendi imajı" olacağını ve herkesin cinsiyetini, "look"unu[†] ve bunun genetik formülünü aradıklarını ifade etmiştir. Cinsiyet modeli ve jenerik bir formül arayışlarını ifade ederek cinsiyet ayırımının kalmadığına dikkat çekmiştir. Baudrillard(1995), modern toplumların modernliğin patlak vermesiyle sona erdiğini, postmodern aşamaya geçerek özgürleşmenin baskın ve dikkat çekici bir şekilde ön plana geçtiğini, üretici ve yıkıcı erklerin, kadının ve çocuğun özgürleştiğini belirtir. "Özgürleşme herkesi tanımsız bir durumda bırakmış (Her zaman aynı şey olur bir kez özgür kaldınız mı

[†] "look" ifadesi görüntü, görünüş, bakış, yüz ifadesi vb. anlamlarına gelmekte ancak çevirmen tarafından İngilizce'den Türkçeye aktarılmamıştır. Doğrudan "Look" olarak ifade edilmiştir.

kendinize kim olduğunuzu sormak zorundasınız)" (Baudrillard, 2006: 60). Modernleşme adı altında sözde özgürleşmenin toplumda yaşayan bireylerin cinsiyet, kod ve imaj kavramlarına dönük algılarını değiştirmiş, cinsiyet ayrımını belirten farklar ortadan kalkmış erillik ve dişilik kavramları füzyonla değişime uğramıştır.

Kitle iletişim teknolojisinin gelişmesine dayalı olarak yeni nesil medya türlerinin postmodern toplumun hayatına girmesi büyük değişimler yaratmıştır. Bu durum yeni nesil medya araçları ile gerçekliğin "hipergerçeklik" olarak üretilmesini sağlamaktadır. Simülasyonlar aracılığıyla teknolojik ekranlarda bizlere gösterilenler gerçeğinin yerine benzeri olarak geçmekte, gerçeklik ikincil olarak arka plana atılmakta ve sonunda yok olmaktadır (Ritzer, Stepnisky, 2014: 638). Baudrillard'a göre, modern dünyada gerçeklik, göstergeler içinde (...) sunulan dünyayı temsil etmektedir. Bu gerçeklik, asıl gerçekliğin hem yerine geçmiş hem de asıl gerçekliği aşarak gerçekten daha gerçek bir formu/biçimi; hipergerçeklik şeklini almıştır (Cuff, Sharrock, Francis, 2013: 331).

Amerikan "yaşam biçimi"nden söz ettiğim zaman(...) yalnızca bayağılıkta değil, bayağılığın korkunç biçimlerinde; yalnızca günlük yaşamın gerçekliğinde değil, olduğu biçimiyle, kurgunun bütün özelliklerini gösteren bu yaşamın hipergerçekliğinde kendiliğinden vardır. (...)Amerikan yaşam biçimi ise kendiliğinden kurgusaldır; çünkü o, imgeselin gerçeklikte aşılmasıdır (Baudrillard, 2006: 112)

Baudrillard aslında gerçekliğin hiper gerçekliğe dönüşümünden kaynaklı "toplumsalın yok oluş"unun ortaya çıkmasını ifade etmiştir. Televizyon, bilgisayar ve teknolojik ekran izleyicisine dönüşmüş toplulukların birbirleriyle iletişimi koparmaları ve bunun gittikçe gelişim göstererek daha fazla kitlesel

biçim alması “toplumsalın yok oluş”(toplumsal ölüm) iddiasını ortaya koyar (Cuff, Sharrock, Francis, 2013: 333). “Devrim nasıl çocuklarını yok ederse, bu düşünce de bu bakımdan farklılığı yok eder” (Baudrillard, 2006: 99). Toplumsal yok oluşa benzetme olarak devrimin kendi evlatlarını yok etmesini örnek vermiştir. Kitlesele iletişimnin önemine vurgu yaparak aşırı gelişim gösteren kitleselelik beraberinde yok oluşu getirmektedir.

Baudrillard, *Amerika* adlı eserinde insanın kökenlerini yeniden canlandırması üzerine Amerikan yazgısına da değinmiştir; tarihin ilk sahibi olmamalarına rağmen yeniden kurgulama yöntemleriyle her şeyi ölümsüzleştirmeyi ilk gerçekleştireceklerin onlar olduklarına inanmaktadır. Her şeyin ikinci kez yeniden doğmaya aday olduğunu her zaman zaman taklidin de yeniden doğduğunu ifade eder. Vaftiz örneğinden yola çıkarak ikinci kez vaftiz etmekten söz eder. İlkinin yenisinden daha gerçek baskısı olarak ortaya çıkmasında şu ifadelere yer verir. “Amerikalılar da bu kuralın dışında kalmazlar. Her şeyi yeniden ilk şekline tam olarak getirmek, bunları Kıyamet Günü ortaya çıkarmak için yıkmaya ve yok etmeye hazırdırlar” (Baudrillard, 2006: 54). Dolayısıyla, postmodern topluma dönük düşüncelerinde yer alan kavramlar somut ve belirgin bir şekilde Amerika örneğinde görülmektedir. Ona göre Avrupa’ya nazaran Amerika gerçekleşen bir ütopyadır. İkinci vaftiz ile yeniden oluşturma yöntemlerine hâkim, çölleriyle, ısıll ısıll şehirleriyle hiç bitmeyen canlılığıyla, kurgusalılığın ötesinde hipergerçekliğin oluştuğu bir ütopyadır.

4-GERÇEKLEŞEN ÜTOPYA: AMERİKA

Baudrillard’a göre, gerçekliğin ortadan kaybolma nedeni kendi düşsel yararı için değildir. Gerçeklik, kendisinden daha da gerçek olarak görünen hipergerçekliğin yararına ortadan kaybolmaktadır. (Baudrillard, 2011: 12). “Ve Amerikalıların icat ettikleri bu hayaletimsi uygarlık şekli, geçici ve yok olmaya çok yakın bu şekil;

olasılığa bizi bekleyen yaşamın tek olasılığına en iyi uygulanmış bir şekil olarak ortaya çıkıyor” (Baudrillard, 2006: 18). Burada bahsi geçen hayaletimsi uygarlığın aslında ütöpik ve şekilsel olduğunu, geçiciliğini ironik bir şekilde ortaya koymuştur. “Amerika dev bir hologram, çöl, ilkel bir sahne durumundadır. Bu görünüm önünde her şey ortadan kaybolur” (Baudrillard, 2006: 40-41) ifadesinden yola çıkarak aslında tamamen simülasyon bir ekran yansıması veya çölü/ vahayı andıran bir serap algısı uyandırmaktadır. “Zevk ve eğlenceden kurtulanlar -seks, siyasal şiddet, (...) Cennet. Ama çok az bir değişme, diyelim birkaç derecelik bir sapma, bu cenneti cehennem olarak düşünmek için yeterli” (Baudrillard, 2006: 59). Yani aynada yansımasını, kendisini, gerçek olanı görmeyi bekleyecek toplum, kişiler veya organizasyonlar gerçeklikleriyle karşılaşamayacaklardır. Çünkü gerçeklikleri, karşılarında var olan aynada sunulan yansımalarının ta kendisi olmuştur. Toplumsal olanın yitimi gerçekleşmiş, gerçeklik sönmüş, hipergerçeklik hiç olmadığı kadar ışıldamıştır.

Postmodernizm dönemi, gizli saklı bir neo-liberal ütopya olmakla beraber, dünyada değişim ve dönüşüm çağrısını yapan pozitif ütopyaların aksine negatif bir ütopya olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, kapitalist ekonominin politikanın istek ve taleplerine taviz ve ödün vermesinden kaynaklanmaktadır (Amin, 1999). Üretim, endüstri çağının, simülasyon ise hâlihazırda yaşadığımız çağın hâkim unsuru olmaktadır (Baudrillard, 1983). Bununla birlikte, sosyalin sonunun geldiği simülasyon düzeni dünyaya egemen olmuştur (Baudrillard, 1991). Hatta Baudrillard, postmodern toplumda çalışma düzeninin, üretimin ve ekonomi politiğin sona erdiğini, üretilen hiçbir şeyin olmadığını ileri sürmüştür (Baudrillard, 2002b). Yazar, tüm söylemlerin temelini, gerçekleşen ütopyanın simgesi ve sembolü olan ilksel Amerika'yı şu şekilde ifade etmektedir. “Amerika ne bir düş ne de bir gerçeklik; o, bir hipergerçeklik. Bir hiper-gerçeklik çünkü başlangıçtan bu yana gerçekleşmiş gibi yaşanmış bir ütopya(...)Amerikalılarda

hiç simülasyon kavramı yok. Simülasyonun en güzel örneği kendileri” (Baudrillard, 2006: 41). Yazar, sonradan oluşumun yeniden yapılandırılmışın ilk ve tek örneği olarak Amerika'nın güncel özgün modern yaklaşımını şu şekilde açıklamaktadır. “Amerika köken sorununa boş veriyor; kökenle ya da efsanelere özgü bir otantik olmayla uğraşmıyor ne geçmişi ne de kurucu bir gerçekliği var. (...) sürekli bir güncellik içinde yaşıyor. (...), sürekli bir taklit içinde, göstergelerin sürekli güncelliği içinde yaşıyor” (Baudrillard, 2006: 92-93). Aslında Amerika mevcut potansiyelini ve güncelliğini sürekli bir devinim içerisinde korumakta ve böylece örnek teşkil etmektedir. Amerika, postmodern toplumun en güzel somut örneği olarak verilmiş, hipergerçekliğin doruk noktası olan bir yer, simülasyonun ta kendisi olarak atfedilmiştir.

5-HİPERGERÇEK AMERİKA VE BAŞARISIZ AVRUPA

Gözleme dayalı bir gezi incelemesi türünde olan *Amerika*, her bölümün başında bir resimle başlamakta ve entelektüel birikimin göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Baudrillard'ın yolculuğuyla başlayan eserde Avrupa'da kavramsal, siyasal, estetik ve toplumsal sarsıntılara neden olan hiçbir zaman gerçekleştiremediği anti-ütopyadan kaynaklı başarısızlığı ile gerçekleşen ütopya olarak Amerika'nın mukayesesi yapılmaktadır. “ABD Ütopyanın gerçekleştiği yerdir” ifadesiyle aslında postmodern toplumda Avrupa'da gerçekleştirilemeyen başarısız olan ilkelerin vücut bulduğu anlatılmaktadır. Ona göre Avrupa başarısız farklı deneyimlerle uğraşan, Amerika ise bu hayalleri gerçekleştiren bir mimardır. “...modernliği öğrenebilir diye mutsuz bilinçliliği içinde yaşıyoruz. Avrupa belli bir feodalite, aristokrasi, burjuvazi, ideoloji ve devrim tipi icat etti” (Baudrillard, 2006: 97). Tüm bu ifade edilen olumsuzluklar ile Avrupa'nın Amerikan ütopyası karşısında geri kaldığını ifade etmektedir. Nitekim Avrupa ütopyası, yani metafiziğin ve gerçekdışının yokluğunu, hatta yararsızlığını

açıklamayı gerçekleştiremeyen taraf iken; Amerika ütopyanın gerçekleştiği yer olmuş ve bu haliyle Avrupa, Amerika'nın gerisinde kalmıştır.

Gerçekleşen ütopya ilkesi Amerikan yaşamında metafiziğin ve gerçekdışının yokluğunu, hatta yararsızlığını açıklar. Bu ütopya Amerikalılarda bizimkinden farklı bir gerçekliğin algılanmasına neden olur. Burada gerçek, olanaksıza bağlı değildir ve hiçbir başarısızlık da gerçeği tartışma konusu yapmaz. Avrupa'da düşünülen şey, Amerika'da gerçekleşir; Avrupa'da yok olan her şey San Francisco'da yeniden ortaya çıkar! (Baudrillard, 2006: 100).

Baudrillard'a göre Amerika her şeyi ampirik ve vahşi biçimde gerçekleştirirken Avrupa toplumunun yalnızca düş kurmakta, nadiren eyleme geçmektedir. Amerika akla gelen her şeyden pragmatik ve mantıksal sonuçlar elde ettiğini vurgulayarak Avrupa kültürünün sonunu Amerika'da aramak gerektiğinin altını çizmektedir. Yeni Dünya'yı keşfetmiş Amerikalılara siyasi ve duygusal açıdan değil onların kendi başarılarına dönük saf coşkularıyla bakmak gerektiğini aksi takdirde Avrupa'nın kendi tarihinden ve kendisinden hiçbir şey anlamayacağını ifade etmektedir. "Çünkü Avrupa artık Avrupa'ya bakarak anlaşılmaz" (Baudrillard, 2006: 114-115). Amerika'nın vahşi bir çöl olduğu ve kültürünün de vahşi bir çölü andırdığı, Amerika'da kültürün ve kültürel söylemin bulunmadığını öne sürmektedir. Amerika'da kültür kavramı Avrupa'da olduğu gibi anlamlı, faydalı, her derde iyi gelen ilaç gibi değildir; tam aksine "Kültür mekân demektir, hız demektir, sinema ve teknoloji demektir" (Baudrillard, 2006: 117). Avrupa ve Amerika kültürü arasındaki algısal kopukluğu açıklamıştır. Ona göre Avrupa'nın bunalımı "gerçekleştirilmesi olanaksız tarihsel idealler" olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle Avrupa başarısız bir ülke, Amerika ise

“gerçekleşen ütopyaadır;” Avrupa kimlik sorunu ile boğuşan, Amerika ise kendisine kimlik veya anlam verilmeyen bir yer olarak tanımlanmaktadır.

Postmodern kurama göre, olmayan bir şeyin varmış/gerçekmiş gibi gösterildiği, gerçek ile gerçek olmayanın tamamen yer değiştirdiği bir durumla karşı karşıyayız. Bu çerçeveden bakıldığında, postmodern toplumlarda genel olarak görülen özelliklerden biri de simülasyon toplumu içerisinde bireylerin sahip olmadıkları şeylere sahip olma arzusu ve tüketime teşvik edilmesiyle değerlerle birlikte her şeyin tüketildiği ve hazzın doruk noktasına -hiper-haz ve hiper-orgazm-ulaşılan bir döneme geçilmiştir. Özgürlük çerçevesinde sınırsız tüketim çılgınlığıyla ihtiyaç olunan veya olunmayan ne varsa tüketilmektedir. Postmodern hiperkapitalist sistemde, kitle ve medya iletişim araçları üzerinden reklam endüstrisi hipergerçeklik ile kuşatılmış toplumu kuşatmıştır. Aslında Amerika, sunulan yapay gerçekliklerin yapay olduğunun farkında olmadan bu hipergerçeklikleri benimseyip içselleştirmiş ve en nihayetinde yapaylıkların oluşturduğu ütopyaı inşa etmiştir. Amerika'nın Avrupa'ya nispeten farklılığı taklitçi ve çılgın bilimkurgunun elinde inşa edilmişliği ile bayağılığın, kültürsüzlüğün ve kabalığın hâkim olduğu bir merkez olmasından kaynaklanmaktadır.

Amerikalılar olgulara inanırlar, ama yapaylığa inanmazlar. Olgunun yapay olduğunu bilmiyorlar. Bu olgulara inanma, her yapılan ve görünüşe ya da görünüşlerin oyunu denebilecek şeye aldırmandan, her görülene tam bir inanış içinde, nesnelerin pragmatik apaçıklığı içinde: (...) Amerikan toplumu işte bu anlamda oldubittiye inanması ile, çıkarsamalarının saflığı ile, nesneleredeki kötücül ruhu tanımaması ile bir ütopyaçı toplumdur (Baudrillard, 2006: 101).

Postmodern toplum, sosyo-kültürel olarak hızlı değişim ile hayatın anlamı ve gerçeklik arayışını kaybetmiştir. Hayatın anlamının gerçekten kaybolup olmadığı tartışılrsa da postmodern kurgular arasında sürekli yer alan temel sorunlar arasındadır. İçinde bulunduğumuz dönem acaba postmodern bir uydurma mıdır yoksa insanlık tarihinin varoluştan bu yana incelediği bir sorunsal yaklaşım mıdır? Eagleton'ın "Hayatın Anlamı" adlı eserinin arka kapak sayfasında yer alan şu ifadeler dikkat çekmektedir. "Hayatın anlamı nedir? Daha fazla güç, servet, seks, aşk, çikolata, futbol, entelektüel tefekkür ya da günü yaşamak mı? Hayatın bir anlamı var mıdır yoksa o da tüm anlamlar gibi sadece postmodern bir kurgudan mı ibarettir?" (Eagleton, 2012) Hakikat ve anlam arayışı aslında insanoğlunun varoluş sorunsallarından biri olarak yaradılıştan kıyamete, doğumdan ölüme kadar tüm zamanların ve tüm beşerî varlığın her daim geçerli, görmezden gelinemeyen ve arka plana atılamayan güncel ana sorunlardan biri olarak kalacaktır. Anlam arayışı problemi, sadece klasik, realist, aydınlanma, modern veya postmodern dönemlerdeki toplumların sorunu olmamıştır. İnsanoğlunun varoluşundan bu yana süregelen bir arayışın ve tefekkürün odak noktasıdır. Hayatın anlamı arayışının hangi zamana ait olduğuna dönük Eagleton şu ifadelere yer vermiştir. "Aksine, postmodernizm aslında hakikatin, anlamın ve gerçekliğin var olduğu bir dönemi anımsayacak kadar yaşlı değildir" (Eagleton, 2012: 81). İnsanlık tarihi geçirdiği ve adlandırdığı bütün dönemlerde anlam arayışı ve ona bağlı süreçleri yaşamıştır. Baudrillard bu gerçeği şu şekilde açıklamıştır:

Dünyanın gidişatına bakıldığında insanlık sanki geriye dönmeyen, yavaşlamanın ve hızını kesmenin imkânsız görüldüğü gizemli bir noktayı aşmış gibidir. Belli bir noktadan sonra sanki tarih gerçekliğini yitirmiştir. Bütün insanlık farkına bile varmadan aniden gerçeklik evrenini terk etmiştir. Bu tarihten sonra olan bitenlerin gerçek olup olmadıklarını

anlayabilmemiz mümkün değildir. Bundan böyle amacımız bu gerçekliğin yitiriliş tarihini tespit etmek olacaktır. Bu tarihi tespit edemediğimiz sürece güncel yok oluş sürecinin elinden kurtulamayız. Oysa böyle bir düşünce insanı canından bezdirmektedir. Bunun adı ölü noktadır (dead point) (Baudrillard, 2011: 16).

Dolayısıyla postmodern toplumda cinsellik de tüketim içerisinde eriyip yok olmuştur. Cinsel kimlik veya cinsel etiket artık yeni bir “kod” kazanmıştır. “Cinselliğin kendisi de yaşamın bir parçası olmuştur; bu, cinselliğin artık ne yasak ne çözümlene ilkesi ne haz ne de suç olarak aşkın değeri kalmamıştır, anlamına gelir.” (Baudrillard, 2006: 108). Baudrillard, zenginlik ve özgürlüğün olduğu her yerde cinsellik ile ilgili aynı sorunun tekerrür ettiğini ifade etmiştir. “Safahat aleminden (orjiden) sonra ne yapacaksınız? İşte bu Amerika’nın sorunu Amerika dolayısıyla da bütün dünyanın sorunu oldu” (Baudrillard, 2006: 42). Amerika bir hipergerçek ve hipergüç olarak aslında bir dünya sorunu haline gelmiştir çünkü o simülasyon toplumunun hipergerçeklerini toplumlara aktaran dünyanın simülasyon merkezi konumundadır. “Çünkü her şeyin anahtarı burada, bu takılı olmadadır (...) Takılı hazcılık: Beden öyle bir senaryo ki, ...) (Baudrillard, 2006: 48). Cinselliğin tüketildiği, cinsel kimlik arayışlarının yok edildiği, bedene takılı cinsel hazlara dayalı bir senaryonun yaşandığı hipercinsellik ile hipergerçekliğin kaynaştığı bir döneme vurgu yapılmıştır. “Eşitliğin, bayağılığın, benzerliğin önüne geçilemez gelişmesi içinde üstün bir dünya” (Baudrillard, 2006: 106). Gerçekleşen ütopya olarak nitelendirilen Amerika’nın içinde bulunduğu durumu yasakların aşıldığı, farklılığın farklılaşmadığı canlı yaşam dolu şehirlerde suçlusundan masumuna, mafyasından sapkın topluluklara, her kesimden insanın bir arada yaşadığına dikkat çekmektedir. “Bütün ütopyalar gerçekleşti. (...) Paranın tadını aldık, yabancılaşma döneminin temel düsturu sayılan şeffaflık, günümüzde türdeş ve terörist bir görünüme sahip” (Baudrillard, 2011: 92).

Baudrillard, Avrupa ve Amerika kültürü arasında karşılaştırma yaparak kültürel tehdit ve tehlikelere vurgu yapmıştır. “Bu kültürü tehdit eden tehlike, evrensel olan şeyler yüzünden yok olma tehlikesidir...” (Baudrillard, 2006: 99). “Müphemliğin Kalıntısı: Baudrillard'ın Amerika Yazını Üzerine” adlı makalesinde Gerry Coulter, bugün bizim için içerebileceği en önemli dersi Baudrillard yirmi yıl önce keşfetmiştir. Günümüzde Amerika'nın o zamandan daha güçlü bir kurgu olduğunu akılda tutarak Baudrillard'ın Amerika'sı üzerine düşünmek istediğini ve şu an, kolektif felaketimizin geleceğini her zamankinden daha fazla gösterdiğini ifade etmiştir. Ona göre Baudrillard'ın Amerika Birleşik Devletleri hakkındaki tüm yazılarından aldığımız büyük bir derstir ve Amerika çok güçlü bir kurgu niteliğinde olup birçok Amerikalının yanı sıra yabancı eleştirmenler ve yorumcuların zihninde yaşayan bir kurgudur. Baudrillard Amerika hakkında ikirciklidir ve geriye dönüp yazılarına bakıldığında müphemliğin kalıntısı olduğu görülmektedir. Baudrillard'ın Amerika'sı, oraya gittiğimizde ziyaret ettiğimiz gibi, korkunç ama baştan çıkarıcı bir yerdir (Coulter, 2009). Bu bağlamdan bakıldığında 1986 yılında yazılmış olan bu eserde geleceğe yani yaşadığımız bu zamana dönük ve içinde yer alan tehdit ve tehlikelerin okuyucu tarafından yıllar sonra fark edildiği birçok ders verici mesajlar barındırmaktadır. Bu bilgiler ışığında yenilikçi neslin son bulması aslında farklı düşüncelerin yok olması anlamını taşımakta ve bununla beraber birçok şeyin son bulacağına işaret etmektedir. Postmodern toplumunun karşılaştığı en büyük sorunlara değinen Allan şöyle ifade etmiştir: “İşçiliğin sonu. Üretimin sonu... Bilgi ve anlam üretimine olanak sağlayan gösteren/gösterilen diyalektiğinin sonu... Aynı zamanda da birikimi ve sosyal üretimi mümkün kılan tek şey olan değişim değeri/kullanım değeri diyalektiğinin ölümü... Göstergenin klasik çağının sonu” (Allan, 2006: 340). Avrupa'nın kültürel dekadansına dem vuran Baudrillard, canlılığı, hipergerçekliği ve taklitçiliğin gücünü elinde barındıran Amerika karşısında “Avrupa'nın yok olduğunu hissetmemiz gerekir. En azından bir an

kendi kendimize şu soruyu sormamız gerekir: “Nasıl bir Avrupalı olunabilir?” (Baudrillard, 2006: 120-121) sorusu ile Avrupa toplumunu düşünmeye ve sorgulamaya sevk etmektedir.

5-SONUÇ

Hipergerçekliğin son on yılda hızlı bir değişim hususunda ilerleme sağlamış olması Amerikan toplumunda yaşayan herkesin hayatını ne denli etkilediği ve değiştirdiği bilinmektedir. Dijital teknolojilere dayanan her türlü ekran, medya araçları, postmodern toplumda yaşayan bireyleri pasif hale getirmiş, izleyen ve takip eden konuma geçirmiştir. Örneğin, değişik medya araçlarının ekranlarında yer alan bir savaş haberi ve sıradan bir tanıtım reklamına gösterilen tepki benzer bir duyarsızlık algısına sahiptir. Dolayısıyla, Amerikan değerlerini ve kültürünü absorbe eden bireylerin simule edilmiş yaşamları, yanılsamalı olan bütün kitle iletişim araçları yoluyla dönüşüme uğramaktadır. Gerçeklik ve sanal arasındaki algı yitimi uğradığından neyin gerçek neyin yapay, sanal veya simülasyon olduğu ayırt edilememekte, bununla beraber duyarsızlık algısının azalarak bizleri farklarımızdan uzaklaştırarak tekdüzeleştirdiği ve pasifleştirdiği söylenebilir. Sanal gerçekliğin yapay zekâ ile birleşerek cebimize sığmasının ve telefon uygulamalarında duygu, istek ve arzularımıza göre bize eşleşen sonuçlar vermesinin hayatımızda bir hayli ürkütücü gelişmelere neden olduğu da ayrıca gözlemlenebilir.

Amerika adlı eseri realist (gerçekçi) bir eser olarak ele almak mümkün değildir çünkü Baudrillard, J. Henric ve G. Scarpetta ile röportajında eserin bir kurgu olduğunu ve Amerika'nın bir cennet olduğunu ifade etmiştir. Baudrillard, kitabının ilkel arka planının çöl, ama bu çölün ne bir sığınak ya da uyuşturucu; tam tersine, bir tür yıldız konumu olduğunun altını çizer. Yazar, Amerika seyahatiyle daha önceki düşünceleri ve fikirlerinin somutlaşmış, can ve ruh

bulmuş halini keşfetmiştir. Baudrillard'ın ABD üzerine yazdığı kurgusal eserden çıkarılan temel fikir, Avrupa'daki değerlerin ve kültürün Amerika'da buharlaştığı ve eriyip kaybolduğudur. *Amerika* çoğu Amerikalının, yabancı eleştirilenlerin ve yorumcuların zihninde yaşayan çok güçlü bir kurgu eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü yazarın da ifade ettiği gibi aktarılan ve sunulan gerçekliğin bir ironi ve parodi olduğu oldukça açıktır. Baudrillard, röportajda sürekli olarak "felaket" "çöküş" ve tarihin sonu gibi kavramlarını nasıl işlediğini "Yıldızsal Amerika" olarak tanımladığı bölümde, "gerçekleşen ütopyanın" asıl sahibine dönük kafa karıştırıcı cümleler ile cevap vermektedir. Bu bağlamdan bakıldığında karamsar bir senaryonun ötesinde kurgusal bir parodi olarak kabul edilebilir. Baudrillard'ın Amerika'sı, tıpkı onun seyahatinde olduğu "yıldız", "çöl", "sessiz" ve "cennet" bir o kadar korkunç ve muazzam ama baştan çıkarıcı bir ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Herkesçe bilinenin ve medyalar aracılığıyla gösterilenin aksine ABD öteki bir Amerika olarak sunulmaya çalışılmıştır. Amerika ne bir rüya ne de gerçek, o bir hipergerçeklik ifadesiyle aslında sadece bir süper güç değil aynı zamanda bir hipergüçtür.

Postmodern kültürün baş döndürücü hızla gelişmesi, illüzyonvari, hipergerçek, hipergüçlü, hiperkapitalist, hiperbilgi vb. kavramların akıl almaz sınırsız teknolojik gelişmelerin bir yansıması olarak Amerika'da neyin "gerçek" neyin hayal olduğunu bilemez, kestiremez ve algılamakta zorlanırsınız; çünkü ayırt edilemez şekilde yer değiştirmişlerdir. Orijinalin ve asıl gerçekliğin yerini kopyalar almış, gerçekliğin yerini ise benzeri, muadili/yedeği almıştır. İçinde yaşadığımız dünya bir simülasyona dönmüştür ve kendimizi inandırdığımız her şey aslında bir hipergerçektir.

KAYNAKÇA

- Allan, K. (2006). *Contemporary Social and Sociological Theory, Visualizing Social Worlds*, Thousand Oaks, California: Pine Forge Press.
- Amin, S. (1999). *Kapitalizmin Hayaleti: Günümüz Entelektüel Modalarının Bir Eleştirisi*. Çev., C. Algan. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Baudrillard, J. (1983). *Simulations*. İngilizceye Çev., P. Foss, P. Patton ve P. Beitchman. New York: Semiotext[e].
- _____ (1993). "Hyperreal America, Economy and Society", Çev., David Macey 22:2, 243-252, DOI: 10.1080/03085149300000014
- _____ (1993b). *Baudrillard Live: Selected Interviews* (Edited by Mike Gane). London and New York: Routledge.
- _____ (1995). *Kötülüğün Şeffaflığı: Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme*, Çev., E. Abora ve I. Ergüden. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- _____ (1996). *Amerika*, Çev., Y. Avunç, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- _____ (2001). *Tam Ekran*. Çev.: B. Gülmez. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- _____ (2002a). *Cool Anılar III-IV (1990-2000)*. Çev., Y. Avunç. İstanbul:Ayrıntı Yayınları.
- _____ (2002b). *Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm*. Çev., O. Adanır. İstanbul:Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- _____ (2005). *Şeytana Satılan Ruh ya da Kötülüğün Egemenliği*. Çev., O. Adanır. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- _____ (2006). *Amerika*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- _____ (2010a). *Sessiz Yiğınların Gölgesinde Toplumsalın Sonu*. Çev., O.Adanır. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- _____ (2010b). *Simülakrlar ve Simülasyon*, Çev., O. Adanır, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- _____ (2011). *Çaresiz Stratejiler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

- Cliff, P. (2020). paulcolincliff.wordpress.com.
<http://faculty.washington.edu/cbehler/glossary/hyperrea.htm> Erişim Tarihi: 23.09.2020
- Coulter, G. (2009). *The Residue of Ambivalence: Baudrillard's Writing On America* Volume 6, Number 1 (January, 2009) ISSN: 1705-6411. Erişim Tarihi:30.10.2021 <https://baudrillardstudies.ubishops.ca/the-residue-of-ambivalence-baudrillards-writing-on-america/>
- Cuff, E. C., Sharrock, W. W., Francis, D. W. (2013), *Sosyolojide Perspektifler*, Çev., Ü. Tatlıcan, İstanbul: Say Yayınları.
- Eagleton, T. (2012). *Hayatın Anlamı*. İstanbul: Ayrıntı.
- Kaya, E. (2009). *Medyalararasılık Edebiyat Biliminde Yeni bir Yaklaşım*. İstanbul: Selenge.
- Layder, D. (2006). *Sosyal Teoriye Giriş*. Çev., Ü. Tatlıcan. İstanbul: Küre Yayınları.
- Ritzer, G. (1997). *Postmodern Social Theory*, New York, St. Luis, San Francisco, Toronto: The McGraw-Hill Companies, Inc.
- Ritzer, G. (2012). *Modern Sosyoloji Kuramları*. Çev., H. Hülür. Ankara: Deki Basım Yayım.
- Ritzer, G., Stepnisky, J. (2014). *Sosyoloji Kuramları*, Çev., H. Hülür. Ankara: Deki Yayınları.
- Sim, S. (2006). *Postmodern Düşüncenin Eleştirel Sözlüğü*. Çev., M. Erkan ve A.Utku. Ankara: Ebabil Yayıncılık.
- Zin, H. (2000). *Öteki Amerika*. İstanbul: Aykırı Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

“America” is a literary work bringing a radical dimension to the reckoning of European and US culture based Baudrillard’s observations during his travel to America as a tourist. His book may be regarded as the representation of his knowledge and experiences throughout his life. As a European and French Philosopher Jean Baudrillard penned this literary work within the framework of hyperreality and simulation which are both related to his own conceptual repertoire. It is observed that he aimed to create a concrete form of the knowledge he had gained from his previous works and literary experiences in this work. As a matter of fact, he described the USA as “Astral America”, “Hyperreal America”, and “Utopia Achieved” in “America”. These definitions indicate how he was impressed by America during his travel as a tourist. He also compared America with Europe refering to contrary definitons which focus on the failure of European culture and society. He placed a picture at each chapter which describes the visual messages to be delivered. Especially the deserts might be the main motif of the work since they symbolize the nature reality and beauty of America.

It is important to investigate how the author conveys the reality presented/ reflected to the reader in the aforementioned literary work. Therefore, the overall aim of this study is to interpret and evaluate the concepts in “America” such as Hyperreality and Simulation with a different and broad perspective of Baudrillard on the American lifestyle and culture. This study touches upon the Baudrillard's definition of "Astral America" as well as social and cultural elements and the new meaning and perspective he wanted to evoke in the reader’s mind.

Method

This study seeks to investigate Jean Baudrillard’s America based on new postmodern concepts such as Hyperreality, Simulation and Simulacra which are all included in the repotoire of Baudrillard. It also involves investigating, questioning, and researching the modern Western understanding of the failed Europe and hyperreal America, which characterizes the new order and free life. The study involves the analysis of concepts and its various definitions in terms of Baudrillard. The main findings and evaluations will be analyzed and summarized according to postmodern approaches and concepts.

Findings (Results)

This study encompasses a plethora of comparisons of Europe and US. These comparisons were attributed to the failure of European society and culture. A myriad of allusions and aphorisms were observed to indicate his remonstrations on Europe. He repeatedly emphasized the hyperreality of America in particular, however; Europe is regarded as unsuccessful in achieving utopia. However, all the impressions, descriptions and repertoires mentioned in this work were ironically written and presented as a parody. In this context, "Astral America" highlights American society and its values which are slightly different from those of Europeans'. As a European, the French thinker Baudrillard treated America as an on-site tourist observer, but not as an outsider or as an outlander. Whilst Europe is the unsuccessful side of utopia by creating a certain type of feudalism, aristocracy, bourgeoisie, ideology, and revolution, America is where utopia is achieved. The aphorisms, concepts, and repertoires mentioned by Baudrillard are the indicators of how marginal and different perspectives he had towards reality. The entire analysis included many ironic expressions and aphorisms in "America" just as reported in the interview by Baudrillard. His work is full of ironic expressions especially on the hyperreality of America and Utopia.

In this study, Baudrillard's findings and evaluations based on his own concepts such as hyperreality, simulation, and simulacra might not be regarded as real, because that reality is distorted, and they might represent false and imitated facts. Also they might not refer to any reality through the claims of reality or the functions of the media.

Conclusion and Discussion

As a reflection of the unimaginable and limitless technological developments of concepts in America such as illusional, hyperreal, hyperpowered, hypercapitalist, hyperactive, hyperinformation and so on in the wake of rapid developments in the postmodern culture at an unprecedented pace, we might not distinguish what is "real" and what is "illusion". We also might have difficulty in perceiving them; because they are indistinguishably displaced. The original and the original reality have been replaced by copies, and the reality has been replaced by its similar, equivalent substitute. Although the world we live in is surrounded by hyperreality that has turned into a simulation, everything we make ourselves believe as a reality is actually a hyperreal. On the basis of all these issues, we find out that the writer wrote his work with his own concepts and repertoires ironically and conveyed all his feelings and thoughts as a parody.